דעות שאני. אע"ג דלא אכלי כולהו אלא כחד תימה לר"י מה
צריך לשנויי הכי לימא ליה דשמני הכא דלא שייך למימר
הא קבילתון ולא דמי כלל לידיו של א' מהן יפות וי"ל דאילטריך לשנויי
הכי דלא נידוק [איפכא דוקא] ממנה אחרים דלא מצי למימר הא
קבילתון [ט] [הא ידיו יפות דמצי למימר
קבילתון] אין רשאין ליתן חלקו[א]
ומעיקרא דהוה בעי למיפשט דהוי
כידיו של א' מהן יפות ה"מ למפרך
אדרבה איפכא מסתברא לכך משני
דלא מצי למיפשט מידי: **בני חבורה
רשאין לחלק או לא.** וא"ת אמאי לא
פשיט ממתני' דדוקא אם המנה
האחרים עמו רשאין ליתן חלקו וי"ל
דאיכא למידחי דבלא ממנה נמי רשאין
ליחלק והא דנקט ממנה משום דבכל
ענין מיירי אפי' התנו שלא ליחלק ואם
ממנה רשאין ליחלק אבל ברייתא לא
מצי למידחי דפשיטא דאם התנו שלא
ליחלק אפי' א' מהם ידיו יפות אין
רשאין ליתן חלקו דמסתמא על דעת
כן התנו דאם אין אחד מהן ידיו יפות
אין דרך ליחלק בלא תנאי:

מעות כל שהן יפלו לנדבה.
ק"ק לר"י דרישא מיירי
כשהקדיש מעות לשם פסח כדמוכח
בסמוך וסיפא מיירי [ב] במעות חולין
דאי הקדישן לשלמים אין יפלו מעות
שלמים לנדבת ציבור ויקריבו מהן
עולות לקיץ המזבח:

**ומאחר דלא עשה ולא כלום
אמאי יפלו לנדבה.**
פירוש אי אמרת בשלמא דעשייתו
מועלת אתי שפיר דקנסינן ליה שלא
ירגיל לעשות כן פעם אחרת אבל
כיון דלא עשה ולא כלום אמאי
קנסינן ליה כיון שאין ממש בעשייתו
ומשני דמ"מ קנסינן ליה:

וזה הפריש מעות לפסחו כו'.
דאי במעות חולין מאי קמ"ל
פשיטא שהן חולין דלית לן למיקנסיה
כמו בסיפא [ג] כיון דשרי למנות אחריס
על פסחו וא"ת אפילו אי הוו מעות
חולין מעיקרא מכל מקום איך יכול
למנות אחריס אחר שהקדישו כיון
דסבר דאפילו במעות לא משייר
וכ"ש בפסח דלא משייר מדקשיא
ליה אין הקדש חל על הקדש וי"ל
דאע"ג דלא משייר ביה מידי על
דעת כן מקדישו שיצאו כל אשר
ימנה עליו דקרא כתיב (שמות יב)
ולקח הוא ושכנו וכתיב ביה (שם)
תכוסו משמע דבכל ענין אפילו
הקדישו כבר משום דדעת האדם כן [ד]:

מתני' הממנה אחרים עמו על פסחו. א' מבני חבורה שהמנה
אחרים עמו על חלקו בלא דעת חבורה: **רשאין.** לומר לו טול
חלקך ולא ואכול אתה וחבורתך את חלקך דאיש ליה להאי תנא פסח
נאכל בב' חבורות [ה]: **גמ' ידיו יפות.** ליטנא מעליא ממהר לאכול
הרבה: **קבילתון.** קבלתוני עליכם
לאכול בכל כמי בדמים הללו: **לתקוני
זביחה.** שלא יהא נותר ושיערנון
למאכל אחר בני אדם: **לאו משום
דהוה ליה כו'.** שיהו עמו אוכלין:
דעות שאני. אין בני חבורה מרוצין
להיות כל אלו הדעות בחבורתם שמא
יעבבו [ו] עליהם הסעודה ולא משום
אכילה יתירתא אלא אפילו לא אכלי
כולהו אלא כחד גברא מצו מעכבי
עליה: **ממלא כריסו ממנו.** כדאמרי'
בכילד צולין (לעיל דף פו.) שאין האוכל
אוכל בשתי מקומות: **לא רצו לא.**
אלמא משום טירחא הדרי ביה הכא
נמי משום פסידא הדרי ביה: **נאערחינן
לדידך לא קבליך.** אבל ידיו יפות
מדלא בדקו אחריו ש"מ בכל מאכלו
קיבלו עליהן: **סיבולת.** תערובת
סעודה של כל ימות השנה: **מאי ולא
עוד.** מאי אולמיה הא מהא: **לתקוני
זביחה.** כמדת איש אחד: **דלווחא.**
ואיכא למימר משום לוותא קבליה
עליה בכל מאכלו: **רשאין ליחלק.**
לחלק פסח ביניהן לכל א' חלק המגיעו:
או אין רשאין לחלק. אלא אוכלין
כאחד ונותנין המנות לפניהם כשאר
סעודות: **ש"מ.** אין רשאין ליחלק:
כל הני תיובתא. הממנה אחרים
והשתא: **איתיביה בני חבורה.** מריש
דקתני טול חלקך ושני ליה בהיא
משום דלתקוני זביחה קבליה וכמדת
איש אחד אבל אמת לוותא קבילת עלך
ויחא עלך לוותי לקבולי עלך בכל
סעודתי: **ועל חגיגתו.** חגיגת י"ד
שאף היא באה לכל המנויין: **מעות
שבידו.** שלקח מן הנמנין הללו:
חולין. כדמפרש טעמא לקמיה שאף
על פי שהנמנה כבר הקדיש מעותיו
לכך והממנה כבר הקדיש פסחו
מתחללין המעות על הפסח וטעמא
מפרש [ז]: **המוכר עולתו.** להתכפר בה
אחר לא עשה כלום ואין העולה
קריבה אלא לשם בעלים הראשונים:
ומעות כל שהן. כל מה שקיבל מן
העולה והשלמים ואפילו יותר על כדי
דמיהן יפלו המעות לנדבת ציבור
לשופרות שהיו במקדש שהיו מקריבין
מהן עולות לקיץ המזבח. ולקמיה
פריך מאחר דלא עשה ולא כלום אמאי
יפלו דמיהן לנדבה: **אמר רבא קנסא.**
קנסו רבנן לקוה דלא ליקני זימנא
אחריתי עולה ושלמים דאחר ואיהו
הוא דאפסיד אנפשיה דלא הוה ליה
למיקני כפרת אחריס וכי האי גוונא
נמי אמרי אינשי לאו עכברא
גנב אלא חורא גנב [ח] כלומר המוכר
לא פשע אלא הקוה הלכך מעותיו
נדבה: **אף על גב דשויא ארבעה
ויהבו ליה ה'.** לא אמר איתכא
דמתנה בעלמא הוא דיהב ליה ולא
אמר

מתני' [א] הממנה עמו אחר בחלקו רשאין
בני חבורה ליתן לו את שלו והוא אוכל
משלו והן אוכלין משלהן: **גמ'** איבעיא להו
בני חבורה שהיו ידיו של אחד מהן יפות
מהו שיאמרו לו טול חלקך וצא מי אמרינן
מצי אמר להו הא קבילתון או דילמא מצו
למימר ליה כי קבלינן לתיקוני זביחה
אדעתא דאכלת טפי מינן לא קבלינך ת"ש
הממנה אחרים עמו על חלקו רשאין [בני
חבורה] ליתן לו את שלו והוא אוכל את
שלו והן אוכלין את שלהן מאי טעמא לאו
משום דהוי ליה כידים של אחד מהן יפות
ואי סלקא דעתך ידיו יפות מצי אמר להו
קבילתון ניהוי האי כידיו יפות אמרי לא
דעות שאני דא"נ תרוייהו כחד מבני חבורה
הוא דאכלי מצי אמרי לי' דלא ניחא לן אינש
נוכרא גבן ת"ש [ב] השמש שאכל בזית בשר
בצד התנור אם היה פקח ממלא כריסו ממנו
אם רצו בני חבורה לעשות טובה עמו באין
ויושבין בצדו ואוכלין דברי רבי יהודה רצו
אין לא רצו לא ואמאי נימא להו הא קבילתון
שאני התם דאמרי ליה כי קבלינך אדעתא
דנטרחך קמן למטרח לן לדידך לא קבלינך
ת"ש [ג] בני חבורה שהיה ידיו של אחד מהן
יפות רשאין לומר טול חלקך וצא ולא עוד
אלא [ד] אפילו חמשה ועשו סיבולת רשאין
לומר לו טול חלקך וצא שמע מינה מאי ולא
עוד לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא פסח
דמצי אמרי ליה כי קבלינך לתקוני זביחה
אלא אפילו סיבולת נמי דצוותא בעלמא
הוא רשאין לומר לו טול חלקך וצא איכא
דאמרי הא לא איבעיא לן אלא הכי הוא
דאיבעיא לן בני חבורה רשאין לחלק או
אינן רשאין לחלק ת"ש בני חבורה שהיו
ידיו של אחד מהן יפות רשאין לומר לו טול
חלקך וצא ידיו יפות אין [ה] אין ידיו יפות לא
שמע מינה רב פפא ורב הונא בריה דרב
יהושע עריבו ריפתא בהדי הדדי אדאכיל
רב הונא בריה דרב יהושע חדא אכיל רב
פפא ארבע א"ל פלג לי אמר ליה קבילתון
איתיביה כל הני תיובתא ושני כדשנינן
איתיביה בני חבורה א"ל התם דאמרי לי' כי
קבלינך לתיקוני זביחה איתיביה סיבולת
פלג ליה אזל עריב בהדי רבינא אדאכיל רב הונא בריה דרב יהושע חדא אכיל
רבינא תמניא אמר מאה פפי ולא חדא רבינא ת"ר [ה] הממנה אחרי' עמו על פסחו
ועל חגיגתו מעות שבידו חולין [ו] והמוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום
ומעות כל שהן יפלו לנדבה וכי מאחר דלא עשה ולא כלום מעות אמאי יפלו
לנדבה אמר רבא קנסא ומאי כל שהן אע"ג דלא הוו שוו אלא ארבעה ויהבו ליה
חמשה אפילו בההיא יתירא נמי קנסוהו רבנן אמר עולא ואיתימא ר' אושעיא
[ז] אפשר ידעי חברין בבלאי טעמא דהאי מלתא זה הפריש טלה לפסחו וזה
הפריש מעות לפסחו היאך הקדש חל על הקדש דקתני מעות שבידו חולין
אמר
ליקנסיה: **אפשר ידעין כו'.** והלואי שיהו יודעין טעם זה ויודיענו: **היאך.** מעות הקדש חל על טלה הקדש אחר לגאת הקדש
של מעות לחולין מי הוליאן למעות [ט] (של חולין) אילו היה נותנן בבהמת חולין היתה נתפסת בקדושת המעות והן יצאו
לחולין אבל עכשיו מה נתפס תחתיהם שיצאו הם לחולין והא ליכא למימר במעות שלא הוקדשו עסקינן דאם כן מאי למימרא:
אמר

מוסף רש"י

השמש שאכל בזית בשר. שהיה טולהו ומכם והכניס כזית לתוך פיו והוא היה נמנה עליו (לעיל פו.). **ממלא כריסו ממנו.** דאם יעמוד משם שוב לא יאכל (שם).

מוסף תוספות

א. דאי לאו הכי לאשמעינן רבותא. תוס' שאנן. ב. (כ)שקנה העולה והשלמים. שם. ג. דקנסינן משום דאסור למכור עולתו ושלמיו. שם. ד. אבל במעות קשה ליה היאך מתחללין על הקדש דבמעות הקדש איירי. שם.

רבינו חננאל

מתני' הממנה אחרים על חלקו רשאין ליתן להם את חלקו כו'. פירוש שלשה שנתחברו וקנו פסח ואמר אחד מהן לאחרים תנו לי מעות ובאו ואכלו עמי בחלקי רשאין בני חבורה (לו) [לומר] [ל]שלישי ולהוציאו מחבורתם. ואוקימנא משום דאמרי ליה לא ניחא (ליה) [לן] דליתיב איניש נוכראה גבן, ואף על גב דאכלי כולהו בחד. **איבעיא להו בני חבורה שהיו ידי אחד מהן יפות.** כלומר אוכל הרבה. מהו שיאמרו לו טול חלקך וצא. ופשטנה מיהא דתניא בני חבורה שהיו ידי אחד מהן יפות, רשאין לומר לו טול חלקך וצא. ולא עוד אלא אפי' חמשה ועשו סיבולת רשאין לומר לו טול חלקך וצא. ולא ש"מ. מאי ולא עוד, לא מיבעיא קאמר. לא מיבעיא פסח דאמרן] ליה לתקוני (זבחן) [זבחא] קבילנך, אלא אפילו סיבולות נמי דלצוותא בעלמא, רשאין לומר לו טול חלקך וצא. **איכא דאמרי** הא לא איבעיא (להו) [לן] דמצי אמרי ליה לתקוני זבחא קבילנך, למיכל יתר (מינך) [מינן] לא קבילנך. כי איבעיא לן הא, רשאין בני חבורה ליחלק או לא. ופשטנא מיהא, בני חבורה שהיו ידי אחד מהן יפות רשאין לומר לו טול חלקך וצא, ידיו יפות אין שאין ידיו יפות לא (או לא) ש"מ. ואסיקנא אפילו סיבולות דלצוותא בעלמא רשאין לומר לו טול חלקך וצא. ומעשה דרב הונא בהדי רב פפא ובהדי רבינא פשוט הוא. ת"ר הממנה אחרים עמו על פסחו ועל חגיגתו מעות שבידו חולין והמוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום ומעות כל שהן יפלו לנדבה. ופשטה רבא למה יפלו לנדבה, קנסא. מאי כל שהן יפלו לנדבה, דאע"ג דשוה ארבעה ויהבו ליה חמשה, כולהו חמשה יפלו לנדבה ואפילו בההוא יתירא קנסיה רבנן. וכיון שפשט רבא להא אמר עולא אפשר ידעין חברין בבלאי טעמא דהא מתניתא זה הפריש טלה לפסחו וזה הפריש מעות לפסחו היאך הקדש מתחלל על הקדש מעות שבידו חולין.

אמר אביי אי לאו דאוקמיה רבי אושעיא להדיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא הוה מוקמינא לה להדיא בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר [א]קדשים קלים ממון בעלים הוא אבל בפסח לא משייר איניש במעות ודאי משייר איניש דמעיקרא כי מפריש להו אדעתא דהכי מפריש להו והא רבי היא ומשום הכי מעות שבידו חולין [ב](דבפסח לא משייר איניש) ובמעות ודאי משייר איניש והדיא דקא מוקי לה רבי אושעיא כרבי לא מוקמינא ליה אנא כרבי דבפסח לא משייר איניש [ג](ובמעות משייר איניש דמעיקרא כי מפריש להו אדעתא דהכי מפריש להו) והא ליכא לאוקמי כרבי יוסי דהא תני בה והמוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום והשתא דאוקמיה רבי אושעיא להדיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא ש"מ דסבירא לי' אפילו בפסחו משייר איניש מאי היא דרבי אושעיא דתנן [ד][א]נתן לה מוקדשין באתננה הרי אלו מותרין עופות דחולין הרי אלו אסורין שהיה בדין ומה אם מוקדשים שהמום פוסל בהן אין אתנן ומחיר חל עליהן עופות שאין המום פוסל בהן אינו דין שאין אתנן ומחיר חל עליהן ת"ל [1]לכל נדר לרבות את העופות [ה]ק"ו למוקדשין מעתה מה עופות שאין המום פוסל בהן אתנן ומחיר חל עליהן מוקדשין שהמום פוסל בהן אינו דין שאתנן ומחיר חל עליהן ת"ל לכל נדר פרט לנדור אלא טעמא דכתב רחמנא נדר הא לאו הכי הוה אמינא מוקדשים חל איסור אתנן עליהן והא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו א"ר אושעיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא מאי רבי דתניא [ו][2]אם ימעט הבית מהיות משה החייהו משה מכדי אכילה ולא מכדי מקח רבי אומר אף מכדי מקח שאם אין לו ממנה אחר עמו על פסחו ועל חגיגתו ומעות שבידו חולין שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן רבה ורבי זירא חד אמר בעצים לצלייתו כולי עלמא לא פליגי דכיון דתקנתא דפסח הוא כגופא דפסח דמי כי פליגי במצה ומרור רבנן סברי הא אכילה אחריתי היא ורבי סבר כיון דהכשירו דפסח הוא כגופא דפסח דמי וחד אמר במצה ומרור נמי [ב]כולי עלמא לא פליגי דכתיב [3]על מצות ומרורים יאכלוהו דכיון דמכשירין דפסח נינהו כפסח דמי כי פליגי ליקח בו חלוק ליקח בו טלית רבנן סברי מהיות משה אמר רחמנא החייהו לשה ורבי סבר החיה עצמך משה ולאביי דאמר אי לאו דאוקמה רבי אושעיא להדיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא הוי מוקמינן לה בקדשים קלים ואליבא דר"י הגלילי דאמר קדשים [קלים] ממון בעלים הוא אבל בפסח לא משייר איניש הא קתני בהדיא שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן אימא שעל מנת כן הקדישו ישראל מעות פסחיהן: **מתני'** [ג]זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי ראה שלש שוחטין עליו בשמיני שלו שומרת יום כנגד יום שוחטין עליה בשני שלה ראתה שני ימים שוחטין עליה בשלישי והזבה שוחטין עליה בשמיני: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב [ד]שוחטין וזורקין על טבול יום [ה]ומחוסר כפורים ואין

רש"י

אמר אביי אי לאו דאוקמא ר' אושעיא. להא דתנן לקמן דאתנן חל על המוקדשים בממנה לזונה על פסחו באתננה ואע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו הכא אמרינן דאתנן חל עליו: **ורבי היא.** דאית ליה פסח ממון בעלים הוא דאמר לקמן אף מכדי מקח שאם ימעטו לו מעות לבעל הפסח ליקח חלוק וטלית ממנה אחרים עמו על פסחו ונוטל מהן מעות ועושה צרכיו אלמא שלו הוא ויכול לאוסרו. אי לאו דאוקמא רבי אושעיא במסכת תמורה להדיא כדפרישית אנא הייתי מוקי לה ההיא דאתנן בקדשים קלים שנתן לה שלמים באתננה ויש בידו לאוסרן ורבי יוסי הגלילי היא דאמר בפרק קמא דב"ק (דף יב:) קדשים קלים ממון בעלים הם והאי מתניתא דלעיל[ז] דקתני מעות חולין הוה מוקמינא כרבי והוה אמינא דהא דשרי רבי לעשות צרכיו במעות לאו משום דפסח אית ביה שיור בקדושתו ליתפס קדושת המעות בחולין שבו אלא משום דזה שמפריש המעות שייר בקדושתו לתתם מתת חולין לבעל הפסח והא ליכא לאוקמי כרבי יוסי דהא קתני בשלמים לא עשה כלום והיא דאתנן כו' ובפסח לא הייתי מוקי לה דלא הוה סלקא דעתאי דפסח לרבי ממון בעלים הוא שיהא בידו לאוסרו: **דלא משייר איניש.** בקדושת הגוף דבהמה וטעמא דרבי דאמר אף מכדי מקח משום דבמעות משייר איניש לתתם [ח]מתת חולין בחזקת חולין ומעיקרא אדעתא דהכי אפרשינהו ומשום הכי חולין הם דזה שהפריש לפסחו ואחר כך הימנה אחרים עמו מתנה בעלמא הוא דיהיב להו והנך יהבו ליה ממעות חולין מתנה והממנה זונה מתנה הוא שאין בידו למוכרו ואין אתנן חל עליו: **והשתא דאוקמא ר' אושעיא להדיא בממנה זונה על פסחו**[(א)]. אלמא קא סבר ר' אושעיא פסח גופיה לר' ממון בעלים ושמעינן מינה דאפי' בפסח משייר איניש כל שכן מעות וכ"ש דמצינן לאוקמא להך דקתני מעות שבידו חולין כרבי דהא פסח חולין הוא ויכול למוכרו ומעות של אותן אחרים חולין הוה וליכא לאקשויי היאך הקדש חל על הקדש לצאת לחולין: **הרי אלו מותרין.** כדיליף לקמן: **עופות.** תורים ובני יונה שאינן מוקדשין: **שהמום פוסל בהם.** אף משהוקדשו אין אתנן חל עליהם כדיליף לקמן: **עופות.** חולין שמום אין פוסל בהן מלהקדישם דלא נאמר תמות וזכרות בעופות אינו דין כו': **קל וחומר למוקדשין מעתה.** שיחול אתנן עליהן: **אלא טעמא כו'.** פירכא הוא: **ואם ימעט הבית וגו'.** אם יהיו מעות מועטין לבעל הפסח מהיות משה שאין לו במה לקנות לצורכי הפסח ולקח הוא ושכנו הקרוב אל ביתו יקח מעות משכנו וימננו על פסחו ויקח מן המעות מה שהוא צריך לפסח: **מכדי אכילה.** אם יחסר לו מעות שאין לו במה ליקח צורכי אכילת הפסח כגון עצים לצלותו רשאי הוא למוכרו: **ולא מכדי מקח.** שאם אין לו מעות לסחורה אינו רשאי למכור פסחו לכך: **כו"ע לא פליגי.** דיכול להימנות אחרים ליקח במעות עצים: **החייהו לשה.** עשה צורכי הפסח מן המעות: **ולאביי דאמר.** לעיל אליבא דרבי בפסח לא משייר איניש הא קתני שעל מנת כו' אלמא פסח גופיה ממון בעלים הוא: **אימא מעות פסחיהן.** זה שנתמנה עמו לפסחו ונתן לו מעותיו חולין היו ונתן לו במתנה ומשום הכי יכול ליקח בהן טלית ונותן לו חלק של פסחו במתנה ומעותיו חולין הן שעל מנת כן הקדישן שאם רצה ליתנס במתנה יתנס: **מתני' זב שראה שתי ראיות.** שטומאתו טומאת שבעה ואינו טעון קרבן: **שוחטין עליו בשביעי.** ואע"פ שלא העריב שמשו דהא חזי למיכל לאורתא: **ראה שלש.** דלא חזי למיכל עד דמייתי כפרה: **שוחטין עליו.** אם חל שמיני שלו בערב הפסח ואפילו לא הביא כפרתו ומביאה לאחר מיכן דמחוסר כפורים דחי עשה דהשלמה כדאמרן בתמיד נשחט (לעיל נט.): **שומרת יום כנגד יום.** הרואה יום אחד בתוך אחד עשר ימים שבין נדה לנדה דבעיא לספור יום המחרת שוחטין עליה ביום ספירה דכיון שספרה מקצת היום מותרת לטבול ואף על פי שמחוסרת הערב שמש שוחטין עליה: **והזבה.** שראתה שלשה רצופים בתוך אחד עשר יום וצריכה לספור שבעה נקיים ולהביא קרבן שוחטין עליה בשמיני ותביא כפרתה קודם שתחשך ותאכל: **גמ'** ואין

תוספות

כי פליגי במצה ומרור. להאי לישנא צריך לומר דהך דאתנן אתיא כרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הוא להכי איצטריך לכל נדר אבל כרבי לא מתוקמא כיון דסבר להאי לישנא דפסח לא משייר אלא במצה ומרור לחודיה ומיהו ההיא דלעיל דקתני מעות שבידו חולין היינו חולין לענין מצה ומרור דכרבי יוסי הגלילי לא מיתוקמא דקתני לא עשה ולא כלום[א]: **החיה עצמך משה.** תימה כיון דמקרא נפיק מה צריך לטעמא שעל מנת כן הקדישו ישראל פסחיהם ויש לומר דקא משמע לן קרא דדעתו לכך: מחוסר

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ד מהלכות איסורי מזבח הלכה יד טו סמג לאוין שטז:
כט ב מיי' פ"ד מהלכות ק"פ הלכה יא:
ל ג מיי' פ"ו מהלכות ק"פ הלכה ג סמג עשין רכד:
לא ד מיי' שם הלכה א סמג שם:
לב ה שם הלכה ד:

מסורת הש"ס

א) [ב"ק יב: וש"נ], ב) ס"א ל"ג, ג) ס"א ל"ג, ד) תמורה ל: ע"ש, ה) [שם], ו) [תמורה ל:], ז) [דף פט:], ח) [ס"א מתנת חנם],

תורה אור השלם

1. לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט
2. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכֹסּוּ עַל הַשֶּׂה: שמות יב ד
3. בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ: במדבר ט יא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והשתא וכו' על פסחו וכרבי אלמא:

מוסף רש"י

הרי אלו מותרין. לא חייל עליהו אתנן (תמורה ל:). **בממנה זונה על פסחו.** הא דאצטריך קרא למעוטי קדשים, כגון שהפריש פסחו ולאחר זמן אמר לזונה הבעלי לי והימני על פסחי באתננך, וכיון דאמר רבי רשאי אדם למנות אחרים אם יצטרך למעות לשום דבר אלמא ממונו הוא ואימא ליחול עליה אתנן להכי אצטריך לכל נדר להוציא הנדור (שם). **ואם ימעט.** דריש הכי שנתמעט ביתו שאין לו מה שהוא צריך, מהיות משה, החייהו משה, שימנה אחרים עמו על פסחו ויתנו לו מעות, מכדי אכילה. אם נתמעט הבית מכדי אכילה יקבל חיותו ומזונו מן השה, שאין לו מה שיאכל. ל"א החייהו משה, אם אין לו עצים לצלותו מכדי אכילה הוא והחייהו משה, ולא מכדי מקח. שאם רוצה לעשות סחורה ונתמעט ביתו מכדי אותו מקח, שאין לו מה ליתן בו, אינו ממנה אחרים על פסחו בכך (שם).

מוסף תוספות

א. דמשמע אף הבשר אינו מכור ליאכל ללוקח, ואי כרהי"ג נהי דלא עלו לבעלים לשם חובה דלא מצינו אדם מוכר כפרתו, מיהו הבשר למה לא תהא קנויה ללוקח. תוס' שאנץ.

רבינו חננאל

אמר אביי אי לאו דאוקמיה ר' (יאשיה) [אושעיא] להא דתנן בתמורה פ"ו נתן לה מוקדשין באתננה הרי אלו מותרין ובעופות אסורין כו', וממעטינן להו למוקדשין מלמיחל עלייהו איסור אתנן ומחיר [כלב] מדכתיב לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך לכל נדר, ודרשינן לכל נדר פרט לנדור, כלומר כל דבר הנדור ומוקדש אין אתנן ומחיר חל עליהן. אמאי בעינן קרא למעוטי המוקדשין, תיפוק ליה דכיון דאקדשינהו לאו דידיה אינון וקיימא לן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ואוקמא ר' אושעיא בהא מתני' בממנה לזונה על פסחו ואליבא דרבי דאמר המקדיש פסחו

רבינו חננאל (המשך)

משייר ביה בפסחו, ואם ימנה אחר עמו ויקח מעות ממנו, אותן המעות חולין הן. ולזה הוצרכה המשנה לומר אע"פ שממנה הזונה על פסחו ויש לו רשות, לא נפסל הפסח ההוא ואיצטריך קרא למעוטי דהא דידיה, ומעטינן ליה לכל נדר פרט לנדור, והפסח הזה כבר נדור ומופרש לשם פסח הוא. והיכן שנה רבי שמשייר אדם בפסחו, דתניא ואם ימעט הבית מהיות משה, מכדי אכילה ולא מכדי מקח. רבי אומר אף מכדי מקח, שאם אין לו ממנה אחרים עמו ומעות שבידו חולין, דתקנתא דפסח הוא שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן. ואמר אביי אנא הא מתני' הוינא מוקים לה בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הם, כיון דאינון ממוניה איצטריך קרא לכל נדר פרט לנדור למעוטי הני קדשים קלים, דלא חייל איסור אתנן ומחיר עליהן. וזו הברייתא דקתני ומעות שבידו חולין לא הייתי מעמידה לרבי, אלא הייתי אומר דבפסח לא משייר איניש אבל במעות ודאי משייר איניש, דכי מפריש אדעתא דהכי מפריש להו שמשים בדעתו וכי לא יהיו דמי הכבש אלא אלו לא פחות ולא יתר, יתכן שיהיו יתר ואוסיף, או פחות וישאר לי. א) והשתא דאוקמי ר' אושעיא להדיא כרבי אנא נמי מוקימנא לה להא מתניתא לרבי, ולא משייר איניש בפסח אבל במעות משייר איניש. לפיכך תני מעות שבידו חולין והא ברייתא כר' יוסי הגלילי לא מצית מוקמת לה דקתני והמוכר עולתו ושלמיו לא עשה [כלום]. והא ברייתא דקתני אם ימעט הבית (חולקת) [חלוקת] רבנן ורבי, חלקו רבה ור' זירא עלה, חד אמר למנות עמו אחד בפסח וליטול ממנו מעות לקנות בהם עצים לצלותו דברי הכל מותר, דכי גופיה דפסח הוא, כי פליגי לקנות מן המעות מצה ומרור כו'. וחד אמר מצה ומרור דברי הכל מותר, כי פליגי לקנות מן המעות חלוק או טלית, רבנן סברי מהיות משה החייהו לשה, ורבי סבר מי כתיב מהיות שה משה כתיב, החיה עצמך מן השה. ירושלמי ר' אלעזר בשם ר' אושעיא תנאי ב"ד הוא שיהא (זר) [זה] מפריש [את פסחו וזה מפריש את מעותיו ממנה אותו על שלו והמעות יוצאין ל] חולין מאיליהן. ואקשינן על אביי דאמר אפילו לרבי בפסח לא משייר איניש, והא קתני בהדיא על מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן. ושני אימא שעל מנת [כן] הקדישו ישראל מעות פסחיהן. **מתני'** זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו כו'. אמר רב יהודה אמר רב שוחטין וזורקין על טבול יום, דאע"ג דמחוסר ערב שמש, שמשא ממילא ערבא. ועל מחוסר כפרה בשמסר קינו לב"ד של כהנים.

א) נראה לפי הענין כי אחר ושאר לו נ"ל הדבור לפיכך תני מעות כו' והדבור והשתא דאוקמי כו' נ"ל אחר סוף הדבור ונחלפו השורות בכ"י ובדפוס.

מחוסר טבילה. ואף על גב דמחוסר כפרה נמי צריך טבילה כדתנן בפ' חומר בקודש (מגיגה דף כפ.) האונן ומחוסר כפורים צריכין טבילה לקודש אינו אלא מדרבנן כדמוכח התם ועוד דבהיא טבילה לא בעי הערב שמש[א] ולא שייך התם דילמא פשע: **עד שיכלו כל המעות שבשופר.**

הקשה ריב"ץ הא לי' אפשר שלא יהא מעורב בכל קן וקן ממעות שתי נשים ואפי' למאן דאמר יש בריירה כי האי גוונא לא שייך למימר דאמן סהדי שנתערבו ואי הוה אמרינן שמכל מעות שבשופר קונה קינין יחד מאלפא ל' הוה אתי שפיר אבל ליתנא דעד שיכלו[ב] לא משמע הכי וגראה לר"י דכל אחת היתה צורכת מעותיה ונותנת בשופר: **מי לא עסקינן שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח.** ואם תאמר ואפילו טובל נמי לא יאכלו עליו מהאי טעמא וי"ל כי היה טמא כתיב והאי קיבא טומאתיה:

שחל שביעי שלו. אבל שני שלו ליכא למימר מדכתיב ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא הא למאר היו יכולים לעשות ולאכלו הן עצמן בלא שליחות מדלא כתיב ולא יכלו לאכול אי נמי דייק מביום ההוא דמיותר ואי שני הוא ליאכלו מיניה ואם תאמר למה אמר להם לדחות לפסח שני יטבלו בו ביום ויאכלו עליהם ויש לומר דשמא כן עשו ובשעה ששאלו לא טבלו עדיין ואמר להו משה אם לא תטבלו היום תדחו לפסח שני:

בשמיני פשיטא. אמתניתין דקתני זב שוחטים עליו בשמיני ליכא למיפרך פשיטא דמצי למימר דקתני לה אגב ריש"א דזב שראה שתי ראיות ושומרת יום כנגד יום שוחטין עליה ולא חיישינן שמא תראה ותסתור: **האונן.** כגון שמת לו מת אחר חצות שכבר חל עליו חיוב פסח אבל קודם חצות חל עליו אנינות כדאמר במי שהיה טמא (לקמן דף לח.):

שהיה

[ג]ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ. ואע"פ שבידו לטבול היום וטעמא מפרש לקמיה: **פשע.** ולא טביל: **משם.** מן העזרה: **שבשופרות.** שופר היה שם שכתוב עליו קינין[ד] ואשה שיש עליה לידה וכן כל מחוסרי כפרה מביאין מעות ונותנין לתוכו ודמי הקינין קלודין היו ואוכלים בקדש לערב וסומכין על חזקת בית דין של כהנים שאין עומדין משם עד שיכלו כל מעות אותו שופר כדי[ה] שלא יאכלו מחוסרי כפרה בקדשים: [ו]**מחוסרי כפרה.** זב וזבה ומצורעת ויולדת: ופרכינן **ורב.** דאמר שמא פשע אלמא מדאורייתא מיחזא חזי טמא שרץ לשחוט עליו ומשום דילמא פשע גזרו ביה רבנן: **והאמר רב.** בכילד גולין[ז] היו ישראל מחלה טהורין ומחלה טמאין מטמאים אחד מהן בשרץ להכריע רוב ליבור לטומאה ואי מדאורייתא חזי היאך הוא מכריעם לטומאה דהיינו טמא שרץ דחזי למטבל: **וממאי דהכי.** דילמא מדכתיב טמא לנפש ולא כתיב טמא שרץ שמע מינה טמא מת שאינו ראוי לערב קאמר: **סבר לה כרבי יצחק דאמר.** בספרי[ח] אותן אנשים שנפשם מדבר שהיו טמאין לנפש אדם טמאי מת מצוה היו שחל שביעי כו': **מאי נאו דלא עביד.** וקשיא לרב: **הא קא משמע לן דאף על גב דמחוסר הערב שמש דשמשא ממילא ערבא.** ולא הוי כמחוסר מעשה: **הכי נמי מסתברא.** דלטבול קאי מדאלטריך למיתנא סיפא דשוחטין על מחוסר כפורים אי אמרת בשלמא רישא לא אשמעי' [אלא] טבול יום מיצטריך למיתנא סיפא לאשמעי' דשוחטין על מחוסר כפורים ס"ד אמינא האי מחוסר מעשה חשיב ליה קא משמע לן דשרי ובמסקנא לב"ד של כהנים כדאמרן: **אלא אי אמרת כו' יש בידו לתקן.** לטבול אבל מחוסר כפרה אין בידו לתקן אלא ביד כהן: זבה טבילתה ביום שביעי דכתיב (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר ואחר מעשה תטהר כיון דסיימה לה ספירה תטהר ובתחלת היום עבדה לה ספירה אבל נדה דאורייתא שאינה סופרת נקיים אלא שבעה עם ימי ראייתה אינה טובלת עד לאחר שקיעת החמה של שביעי והערב שמש בדידה לא הוי עד למחר: **בשביעי לא.** משום דלא חזיא לאורתא משום הערב שמש: **פריה.** יתירא דריש: **ויולדת איתקש לנדה.** דכתיב (שם יב) כימי נדת דותה תטמא: **מתני' האונן.** שמתו מוטל לפניו כדאמרי' בשחיטת קדשים בפרק טבול יום (זבחים דף ק:) איזהו אונן כל זמן שלא נקבר: והמפקח

[ג]ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ ועולא אמר אף שוחטין וזורקין על טמא שרץ לרב מאי שנא טבול יום דחזי לאורתא טמא שרץ נמי חזי לאורתא מחוסר טבילה טבול יום נמי מחוסר הערב שמש [ז]שמשא ממילא ערבא מחוסר כפורים נמי הא מחוסר כפרה שקינו בידו טמא שרץ נמי הרי מקוה לפניו דילמא פשע אי הכי מחוסר כפורים נמי דילמא פשע [ב]כגון דמסרינהו לב"ד וכדרב שמעיה [ג]דאמר חזקה אין ב"ד של כהנים עומדין משם עד שיכלו מעות שבשופרות ולרב מדאורייתא מיחזא חזי ורבנן הוא דגזרו ביה [ד] אלמה אמר רב [ד]מטמאין אחד מהן בשרץ אלא לרב מדאורייתא נמי לא חזי דכתיב [1]איש איש כי יהיה טמא לנפש [ה]נמי לא עסקינן שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח דהיינו טומאת שרץ ואמר רחמנא נידחי וכי תימא ממאי דהכי סבר לה כרבי יצחק [ו]דאמר טמאי מת מצוה היו שחל שביעי שלהן להיות בערב הפסח שנאמר [2]ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא ביום ההוא הוא דאינן יכולין לעשות אבל למחר יכולין לעשות ואמר רחמנא נדחו תנן זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי מאי לאו דלא טביל ושמע מינה שוחטין וזורקין על טמא שרץ לא דטביל אי טביל מאי קמ"ל הא קמ"ל דאע"ג דמחוסר הערב שמש קמ"ל דשמשא ממילא ערבא הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא ראה שלש ראיות שוחטין עליו בשמיני אי אמרת בשלמא זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי דטביל איצטריך סד"א ראה שתי ראיות בשביעי הוא דלא מחוסר מעשה אבל ראה שלש בשמיני דמחוסר מעשה מחוסר כפרה לא קמ"ל דאע"ג דמחוסר כפרה שוחטין וזורקין עילויה אלא אי אמרת ראה שתי ראיות בשביעי דלא טביל דטמא מעליא הוא שחטינן וזרקינן עילויה ראה שלש בשמיני דטביל ליה בשביעי דקלישא טומאה לא כ"ש דשחטינן וזרקינן עילויה אלא לאו ש"מ ראה שתי ראיות בשביעי דשחטינן עילויה דטביל לא לעולם אימא לך דלא טביל ואיצטריך ס"ד אמינא בשביעי הוא דבידו לתקן אבל בשמיני דאין בידו להקריב קרבן אימא פשעי ביה כהנים קמ"ל כדרב שמעיה: והזבה שוחטין וכו': תני תנא קמיה דרב אדא בר אהבה והזבה שוחטין עליה בשביעי שלה אמר ליה זבה בשביעי שלה מי חזיא אפילו למאן דאמר שוחטין וזורקין על טמא שרץ הנ"מ טמא שרץ דחזי לאורתא הא עד למחר דמתיא כפרה לא חזיא אימא בשמיני פשיטא מהו דתימא כיון דמחסרא כפרה לא קמ"ל כדרב שמעיה רבינא אמר נדה תנא קמיה והנדה שוחטין עליה בשביעי א"ל נדה בשביעי מי חזיא אפי' למאן דאמר שוחטין וזורקין על טמא שרץ דחזי לאורתא (ג) נדה לאורתא דשביעי הוא דטבלה עד שמיני דעבדה הערב שמש לא חזיא [ד]אלא אימא בשמיני פשיטא השתא ומה זבה דמיחסרא כפרה שוחטין וזורקין עליה בשמיני נדה דלא מיחסרא כפרה צריכה למימר דשחטינן וזרקינן עלה נדה איצטריכא ליה הא קא משמע לן בשמיני אין בשביעי לא [ז]כדתניא [ה]כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה דתניא יכול תהא טובלת מבעוד יום תלמוד לומר [3]שבעת ימים תהיה בנדתה תהא בנדתה כל שבעה ויולדת איתקש לנדה: **מתני'** [ו]האונן והמפקח

חזיא. אימא נדה שוחטין עליה בשמיני שלה, והא קמ"ל דבשמיני אין בשביעי לא, כדתניא כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה. ותניא מנין לנדה שאינה טובלת ביום שביעי שלה שנאמר שבעת ימים תהיה בנדתה [תהא בנדתה] כל שבעה.

לג א מיי' פ"ד מהלכות בית המקדש הלכה יב ופ"ו מהלכות ק"פ הלכה ח סמג שם:
לד ב שם הלכה ד:
לה ג שם הלכה ב:
לו ד שם הלכה ג:
לז ה מיי' פ"ח מהלכות מקוואות הלכה ו ופרק ג מהלכות שביתת עשור הלכה ג וס"ד מהל' מיקוה ביאה הלכה ו סמג עשין רמג טוש"ע או"ח סימן תקנד סעיף ח וסימן תרי"ג סעיף יא וטוש"ע יו"ד סימן קל"ז סעיף ג וסימן שפא סעיף ה [רש אלפס שבועות פ"ב דף לא וכרא"ש הלכות מקוואות סימן לו]:
לח ו מיי' פ"ו מהלכות ק"פ הלכה ט:

גליון הש"ם

גמ' ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ. עי' לקמן לא ע"ב תוס' ד"ה אלו פטורים:

רבינו חננאל

ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ, חיישינן אף על פי שמקוה לפניו דילמא פשע ולא טבל. דייקינן מינה מדקאמר דילמא פשע, מכלל דמדאורייתא חזי ומשום דילמא פשע אמר רב אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ. אלמא אמר רב מטמאין אחד מהן בשרץ ועושין הפסח בטומאה, והא טמא מדאורייתא הוה מעליא הוא. אלא לרב טמא שרץ מדאורייתא נמי לא חזי, מאי טעמא גמר לה מטמא שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח, דאע"ג דבערב ראוי הוא, כיון דהשתא לא חזי נדחה מהאי קרא דכתיב ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, ביום ההוא אינן יכולין לעשות הפסח אבל למחר יכולין לעשות ונדחו לפסח שני, כן נמי טמא שרץ. ואקשינן עליה מדתנן זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי, הנה זב בשביעי שלו כטמא שרץ הוא וקתני שוחטין עליו, מאי לאו דלא טביל וקשיא לרב. ומשני לא דטביל, והא קמ"ל דאף על גב דמחוסר ערב שמש, שמשא ממילא ערבא. דיקא נמי דקתני סיפא ראה שלש וכו'. עולא אמר שוחטין וזורקין אף על טמא שרץ. הזבה שוחטין עליה בשמיני והוא שמסרה קרבנה לב"ד מהו דתימא דילמא פשעי כהנים ולא קרבי להו, קמ"ל כדרב שמעיה דאמר חזקה אין ב"ד של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל מעות שבשופר. רבינא אמר התנא נדה תנא קמיה שוחטין עליה בשביעי. אמר ליה רב אדא בר אהבה אפי' למאן דאמר שוחטין וזורקין על טמא שרץ משום דחזי לאורתא, אבל נדה דטבלה ליל שמיני עד דעריב עלה שמשא דיום שמיני לא

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה:
במדבר ט י
2. וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשֹׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא:
במדבר ט ו
3. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בְּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב:
ויקרא טו יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכנגן הוא דגזרו ביה והא אמר רב: (ב) שם לחזי לאורתא אבל נדה לאורתא דשביעי:

מוסף רש"י

ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ. אין שוחטין וזורקין את הפסח על ידי טמא שרץ, ונדחה לפסח שני, ואף על גב דיכול לטבול ולאכול לערב, דאיכא מ"ד דס"ל סכי (זבחים כב: וער' לעיל סט. בארובה). **שמשא ממילא ערבא.** וכלא מחוסר ולא כלום דמי (נזיר סד:). **מטמאין אחד מהן בשרץ.** ונעבדיה כולהו טעומאה (לעיל פ.). **טמאי מת מצוה היו.** ללו מת מצוה דווקא קאמר, דאפילו ממיהן נמי מת מצוה קרי להו, דמצוה להתעסק בהן כגון האמורים בפרשת הכהים שהכהן מטמא בו (שובה כה:). **טבילתן ביום.** משהאיר המזרח ביום השביעי שלהם וטעמא מפרש בפ"ב דמגילה (כ.) מקרא דביום השביעי, מקצת שביעי ספירה (שבת קבא.). **נדה ויולדת טבילתן בלילה.** שאינה יכולה לטבול ביום ז' (שם) נדה דכתיב (ויקרא טו) שבעת ימים תהא בנדתה, כל שבעה, ויולדת (שם יב) כימי נדת דותה תטמא (יומא ו.).

מוסף תוספות

א. אפי' בלילה יכול לטבול ויאכל. תוס' זבחים לח: ד"ה טבול יום. ב. משמע שבזה אחר זה היו קונים. תוס' שלגן.

והמפקח אם הגל. מעל אדם ואין ידוע אם ימצאנו מי או מת: **שוחטין עליו.** דמכ"מ עודנו בחזקת טהרה. ואונן נמי לאורתא חזי כדאמרינן בגמרא[ו] דאמינות לילה ליתא מדאורייתא אלא אמינות יום כדכתיב (ויקרא י) הן היום הקריבו יום אסור לילה מותר בשחיטת קדשים[ז] וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת: **שוחטין עליהן.** בחבורת אחרים: **שמא יביאוהו לידי פסול.** שמא יטמא אונן למתו ומפקח גל ימצאנו מת ונמצא שהאהיל על הטומאה והחבוש שמא לא יצא וחולה וזקן שמא יכבד חוליו ולא יוכל לאכול כזית: **לפיכך.** הואיל ובשעת שחיטה ראויין היו וגזרק הדם עליהן אם אירע בהן פסול פטורין מלעשות פסח שני: **חוץ מן המפקח את הגל.** ונמצא המת תחתיו שחייב לעשות פסח שני: **שהוא שמא מתחלתו.** קודם שחיטה שהרי האהיל על הטומאה משעה שהתחיל לפקח ובגמרא מוקי לה בגל עגול שמתחלה האהיל את כולו: **גמ' לא שנו.** דאין שוחטין על החבוש בפני עצמו: **בית האסורין של ישראל.** כגון לכופו להוציא אשה פסולה או לשלם ממון אי נמי כדתניא (כתובות דף לג:) אם יקוס והתהלך בחוץ כו'[ח] וכי תעלה על דעתך זה מהלך בשוק וזה נהרג אלא מלמד שחובשין אותו עד שגראה מה תהא עליו: **בית פאגי.** מקום חיצון בירושלים: **דמעיילי ליה.** מן הפסח בתוך בית האסורין לאכול דהא לפנים מירושלים הוא: **ל"ש.** דמפקח גל חייב לעשות פסח שני אלא אבל גל עגול דמתחלתו האהיל עליו אבל גל ארוך שמא בשעת שחיטה עדיין לא האהיל כנגד הטומאה וכיון דספק יצא ספק לא יצא פטור משום דלא אפשר כדאמרן לעיל (דף פח:) גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן:

מתני' על היחיד. טעמא יליף בגמרא: **ואפילו חבורה של מאה.** רבי יוסי קאמר לה כלומר לא תליא מילתא דפסח אלא באכילה יחיד ויכול לאכול כזית שוחטין עליו מאה ואין יכולין לאכול כזית בין כולם אין שוחטין עליהן: **ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים.** טעמא מפרש בגמרא: **גמ' לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך.** ודריש באחד באנפיה נפשיה על היחיד: **ואין יכולים לאוכלו.** כזית ממנו: **מנין לזובח פסחו בכמה יחיד.** במה קטנה שהיא בלא תעשה. להכי נקט במת יחיד ולא במת ליבור דבמת ליבור בשעת איסור הבמות ליכא דשעת איסור הבמות לאחר שנבחר משכן שילה ומשחרב היה להם היתר עד שנבנה בית עולמים ומשנבנה חזרו לאיסורם ושוב לא היה להם היתר: **שהוא בלא תעשה.** אבל כרת דשחוטי חוץ ליכא. ובשחיטת קדשים בפרק בתרא (זבחים קיד:) מוקי לה בקודם חצות דמחוסר זמן הוא להתקבל בפנים דכתיב [ויקרא יז] אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו ושאינו ראוי לאהל מועד אינו חייב עליו ויליף מהכא דמחוסר זמן בחוץ אע"פ שאינו בכרת בלא תעשה מיהא הוי הואיל וראוי לבא לאחר זמן: **יכול אף בשעת היתר הבמות כן.** יהא בלא תעשה זה דהא לא הותרה במת יחיד אלא לדבר הנידר ונידב ולהוי האי לגביה כשעת איסור: **ת"ל כו'.** דהאי לאו דהכא לא משתעי אלא בשעת איסור הבמות והכי שמעינן ליה לקרא לא תוכל לזבוח את הפסח בבמת יחיד בזמן שכל ישראל נכנסין בשער אחד כו' כי אם אל המקום אשר יבחר שם תזבחנו: ופרכינן **לר' יוסי ממאי דקרא לדדרבי שמעון כו'.** ולאו פירכא כולי האי דאיכא למימר מר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי אלא טעמא דר' יוסי מהדר לפרושי מאיש לפי אכלו: **לא ס"ד.** דלאסור פסח על היחיד אתא דכתיב איש לפי אכלו תכוסו על איש אחד תשחטו ובגבד שילהה לאכילה: **מפרישנא.** שם מקום: **אשה בראשון.** חובה ובשני רשות. ולקמיה [ע"ב] יליף טעמייהו: **טפילה.** חיבור: קתני מיהת בפני עצמה לשון יחיד: ה"ג **לא נשים ועבדים וקטנים: תפלות.** עבדים

[א] והמפקח את הגל וכן [ב]מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורים והחולה והזקן שהן יכולין לאכול כזית שוחטין עליהן על כולם אין שוחטין עליהן בפני עצמן שמא יביאו את הפסח לידי פסול לפיכך אם אירע בהן פסול פטורין מלעשות פסח שני חוץ מן המפקח בגל שהוא טמא מתחלתו: **גמ'** אמר רבה בר הונא א"ר יוחנן [ג]לא שנו אלא בית האסורין דעכו"ם אבל בית האסורין דישראל שוחטין בפני עצמו כיון דאבטחינהו מפיק ליה דכתיב [1]שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב אמר רב חסדא הא דאמרת בית האסורין דעכו"ם [ד] לא אמרן אלא חוץ לחומת בית פאגי אבל לפנים מחומת בית פאגי שוחטין עליו בפני עצמו מ"ט אפשר דאמטו ליה ואכיל ליה: לפיכך אם אירע וכו': אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן [ד]לא שנו אלא גל עגול אבל גל ארוך פטור מלעשות פסח שני אימא טהור היה בשעת שחיטה תניא נמי הכי ר"ש בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר מפקח בגל עתים פטור עתים חייב כיצד גל עגול ונמצאת טומאה תחתיו חייב גל ארוך ונמצאת טומאה תחתיו פטור אימא טהור היה בשעת שחיטה: **מתני'** [ה]אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי רבי יהודה ורבי יוסי [ו]מתיר ואפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן [ז]ואין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים: **גמ'** ת"ר [ח]מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד ת"ל [2]לא תוכל לזבוח את הפסח באחד דברי ר' יהודה ורבי יוסי אומר יחיד ויכול לאכלו שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכלו אין שוחטין עליהן ורבי יוסי האי באחד מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדר"ש [ט]דתניא ר"ש אומר [י]מניין לזובח את פסחו בבמת יחיד בשעת איסור הבמות שהוא בלא תעשה ת"ל לא תוכל לזבוח את הפסח [יא]באחד שעריך יכול אף בשעת היתר הבמות כן ת"ל באחד שעריך [יב]לא אמרו אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד ור"י האי מנא ליה תרתי שמעת מינה ולר' יוסי ממאי דלהכי דקאמר ר"ש דילמא כדקאמר ר' יהודה הוא דאתא אמר לך לא סלקא דעתך דהא כתיב [3]איש לפי אכלו רמי ליה רב עוקבא בר חיננא מפרישנא לרבא מי א"ר יהודה אין שוחטין את הפסח על היחיד ורמינהו אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה ובשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי ר' יהודה א"ל לא תימא בפני עצמה אלא אימא בפני עצמן אמר ליה מי עבדינן חבורה שכולה נשים והתנן אין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים מאי לאו נשים לחודייהו ועבדים לחודייהו וקטנים לחודייהו אמר ליה לא נשים ועבדים וקטנים נשים ועבדים משום תפלות קטנים ועבדים משום פריצותא

שהיה טמא מתחלתו. תימה לר"י מפקח הגל נמי נימא מי הוה כשהתחיל לפקח וי"ל דכיון דמלאו מת אין לן למימר שמתחלתו היה מת שכל הטומאות כשעת מציאתן[ט]: **לא שנו אלא בבית האסורין של עכו"ם.** בירושלמי מוקי לה רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן כשחבשוהו ישראל אבל חבשוהו עכו"ם אין שוחטין עליו אפי' עם אחרים (כ) אשר פיהם דבר שוא והיינו איפכא משמעתין:

עשרה ואין יכולין לאוכלו אין שוחטין עליהן. בהא מודה אפילו ר' יהודה דלתנן שלא יביאוהו לידי פסול: **האי באחד מאי עביד ליה.** הוה מצי למימר דאיצטריך לדאמרינן בכילד לוקין (לעיל דף עט:) שאין היחיד מכריע[א]: **והתנן** אין עושין חבורת נשים. מעיקרא דקתני בפני עצמה לא קשיא ליה אלא השתא דקאמר אימא בפני עצמן משום דמשמע ליה דלא אסרה מתניתין חבורת נשים אלא כשיש נשים הרבה שסומכות זו על זו ואינן זהירין לשמור הפסח ומביאות אותו לידי פסול אבל יחידה שוחטין עליה: וכתיב

תורה אור השלם

1. שְׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תַּרְמִית כִּי הֵמָּה יִרְעוּ וְרָבָצוּ וְאֵין מַחֲרִיד: צפניה ג יג
2. לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: דברים טז ה
3. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נַפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תְּכֻסּוּ עַל הַשֶּׂה: שמות יב ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' בית האסורין דעכו"ם לא לא אמרן: (ב) תוס' ד"ה לא שנו וכו' אחרים דכתיב אשר פיהם:

מוסף תוספות

א. את הציבור. תוס' שאנן.

רבינו חננאל

מתני' האונן והמפקח בגל וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין כו'. אוקמא ר' יוחנן בבית האסורין של עכו"ם, ואף על גב דאבטחוהו לאפוקיה אין שוחטין עליו דעבידי דמשקרי, שנאמר אשר פיהם דבר שוא וגו'. אבל בית אסורין של ישראל כיון שהבטיחוהו שהוציאו לא משקרי, שנאמר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב, הלכך שוחטין עליו. **אמר רב חסדא** וזה האסור בבית אסורין של גוים ששנינו אין שוחטין עליו בבית האסורין שהוא חוץ לחומת בית פאגי, פי' מקום חוץ לירושלים שאין אוכלין שם קדשים קלים, אבל אם הוא זה בבית האסורין לפנים מבית פאגי שוחטין עליו דאפשר דמעיילינן ליה פסחא התם ואכיל ליה. ואלו ששנינו במשנתנו כגון האונן ומי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין והחולה והזקן שיכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהם בפני עצמן שלא יביאו הפסח לידי פסול כלומר איפשר שלא יאכלוהו כי אינם יכולין ויפסל בנותר אבל נפטרו בוריקת הדם מלעשות פסח שני, חוץ מן המפקח בגל שבודאי האהיל על המת והיה טמא מתחלה. והני מילי בגל עגול אבל גל ארוך אימור טהור היה, אני אומר נזרק הדם עד שלא הגיע לטומאה. [**לא שנו אלא גל עגול.** פי' גל עגול קצר מלמעלה ורחב למטה, וכשמתחיל לפקח מתחיל מלמעלה ומאהיל עליו]. **תניא** נמי הכי ר' ישמעאל בר' יוחנן אומר מפקח בגל עתים חייב עתים פטור כיצד גל עגול כו'.

[**מתני'**] אין שוחטין את **הפסח** על היחיד כו'. תנו רבנן מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד שנאמר לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר יחיד ויכול לאכלו שוחטין עליו עשרה ואין יכולין וכו'. ורמינן אהא דר' יהודה הא דתניא אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה בשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי ר' יהודה. ושנינן תריץ ואימא הכי, נשים בראשון שוחטין עליהן בפני עצמן. אקשינן וכי עושין חבורה כולה נשים והתנן אין עושין חבורה

ו) קדושין מב. [נקמן נה. נט. יומא נח.], ז) [ע' תוס' נקמן נה. ד"ה מיבעיי], ח) זבחים קיד:, ט) [מזבחים קיד: וכן בתוספתא זבחים פי"ג ה"ו ליתא], י) [סוכה נה:], יא) [נקמן נט.], יב) [זבחים קיד: ד"ה לא תוכל לזבוח], יג) [לעיל דף עט:], יד) [שמות כח], טו) [עיליוכין לה: מה ד.],

---

נשים ועבדים וקטנים. ושנינן לעולם עושין חבורה כולה נשים ומשנתינו נשים ועבדים יחדו משום תפלות והוא דבר עבירה כדגרסינן רוצה אשה בקב ותפלות ולא עבדים וקטנים משום פריצותא.